

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tariful, cu prețuri moderate.
Abonamentele și insertiunile se plătesc înainte.

Organizațiuni economice și școale profesionale.

III.

Și ce bogății și comori neprețuite nu produce și conține solul nostru — atât deasupra, cât și în interiorul pământului? Pădurile noastre de stejar conțin până la 80—90% stejar veritabil, cel mai prețios lemn de muncă din Europa, pe când pădurile din România și din unele părți ale Ungariei abia numai 4—5%, ear' restul masivelor pădurilor se compun acolo din *cer și tufan*, cu totul improprii de muncă și fără nici o valoare industrială. Și totuși noi prin nechibzuință, sub titlu de libertate absolută de pădurit și în lipsă de brânișteri și forestieri, îngrijitorii de această avuție națională, am înlocuit pe multe locuri stejarul prețios prin arini și mes-tecenii, bradul și molidul prin fag pădu-cel și plop, ori cu niște ponoare, cari se surpă pe noi de ne îngroapă sub mormanele de petriș al lor fênațele și pășunile cele delicate și mănoase din vale. Pădurile noastre comunale produceau înainte groși și tulpini seculare de mare valoare intrinsecă, azi nu mai dau decât pari, nuiete și mlăjet și prea puține lemne de foc.

Rîurile noastre curg încărcate de nomol gras și gunoiu dela munte și de prin ogrăzile și satele noastre, și nimeni nu le împedecă și abate din cursul lor pentru ale sili să-și lase nămolul gras și gunoiul pe fênațele și pășunile noastre, ca să le fertilizeze. Imbelșugatele și dilicioasele noastre pășuni de munceluri și de munte, ce foloase minime ne dau, în raport cu ceea ce ar putea să dea, când cuintesența dibăciei noastre industriale și a experienței tradiționale se concentrează în cuvintele: »că dacă ai vedea cum se fabrică brânza, n'ai mai mânca din ea«!!

În grădini merele patule reușesc perfect la noi pe la toate satele și regiunile până și pe la casele reslețe, împrăștiate pe cele plaiuri ale munților, și ele sunt excelente pentru export. Tot așa pe alocurea cireșele, vișinile, nucile. Să ne întrebăm acum, câți grădinari și pomologi, câți negustori și comisionari de meserie români sunt între noi, cari să le adune dela micul și marele producător, să le sorteze și expedieze în centrele mari comerciale din țară și străinătate, pentru a obține mai bune prețuri pe ele?

În industria de casă, câte produse ale ei nu se potrivesc pentru comerțul mare și pentru export, și câte din ele nu sunt compatibile de o însemnată perfecțiune, și totuși să ne întrebăm, câte case și firme românești avem, cari să se ocupe cu adunarea, sortarea, apretura lor, și care să le dea ultimul lustru și formă pentru comerțul mare? Nici una!! Trist, dar' așa este, că din 3 milioane de Români nu se găsește între noi nici una două case mari măcar, cari să se îndeletnicească cu aceste perfecționări și exploatarea ale producției noastre naționale.

Și nu că Românul nostru ar fi neapt în industrie și comerț și la îndeletniciri industriale. Pe lângă o industrie de casă foarte bogată și variată, a cărei producțiuni rivalizează cu aceea a popoarelor celor mai culte și industriale, n'avem decât să intrăm în ori și care fabrică și întreprindere industrială dela noi, și vom vedea îndată, că majoritatea uvrierilor sunt Români, și ei sunt mai tenaci și mai iscușiți totodată, căci se inițiază mai curând în operațiunile și serviciile ce li-se cer, și tot ei dovedesc mai multă tenacitate și perseveranță. Cu toate intențiunile vândute ale inițiatorilor, patronilor și conducătorilor fabricii d'a nu primi Români și de-a face de cele mai multe ori din fabricii stațiuni de maghiarizare, ei nu pot să nu recunoască și aprecieze în curând ap-

titudinile mari și perseveranța muncitorilor români și să le dea preponderanță numerică, ear' prin puținele pretențiuni ce au, ei fac o concurență strașnică Ungurilor, Sécuilor și Sașilor la întreprinderile industriale publice, ca și la cele particulare. Maghiarizarea lor ajunge în curând pe a doua treaptă, în fața durei necesități de a-i avea și a se putea folosi de ei.

Așa este, în toate întreprinderile industriale din țară majoritatea uvrierilor sunt Români, dar' ce folos, că ei nu pot deveni nici-odată independenți și antreprenori în contul și pe risicul propriu. Ei sunt aplicați mai mult numai în posturile mai grele, ordinare și foarte puțini la lucrările mai fine și pur tehnice; ear' în posturile diriguitoare, cari trag salariile, indemnisațiunile și tantiemele cele grase și foarte remuneratoare, în aceste nu se găesc Români aproape de loc. Capitaliști și antreprenori români în industrie nu se găesc mai nici-odată, și nici că se pot ridica la aceste din uvrieri simpli. Aceasta din unica cauză, că Românilor le lipsește educațiunea practică, în vederea trebuințelor industriei și comerțului. Puținele școale secundare, ce le avem, sunt menite să dea tinerimii noastre educațiunea generală unică cătră vocațiunile și ocupațiunile liberale. Și apoi, ce o să faci cu abiturientul de gimnasiu în industrie și comerț? Și ce să faci absolventul de liceu și școale reale și ce să întreprindă, dacă capitalul și experiența îi lipsește?

AGRICULTURA

Sorgul.

Între plantele de nutreț se numără și sorgul, care în România este cunoscut sub numele de mălaiu tătareșc, cum și sub numele de mături. La noi vine înainte sub numele de tatarcă. Măturile cele mai multe ce acum se vând în bolte și sunt foarte răspândite

în orașe și chiar și pe la sate, sunt făcute din sorg, ear' mânușa sau coada lor e din lemn.

În Ardeal se cultivă foarte puțin sorg, numai ici-colea pe de marginea locurilor sămănate cu cucuruz.

În mijlocul Ungariei, pe Alföld, se cultivă în măsură mai mare. În România încă abia acum încep a-i da ceva atențiune. În jurul Bucureștilor se cultivă ca plantă de nutreț pentru bivole.

În țările calde oamenii întrebunțază boabele sorgului ca hrană. La noi aceste boabe se dau porcilor și galițelor. Din cotoarele și spicele sorgului se fac mături și perii; ear' în țările calde se face zăhar și spirt.

Mult mai mare însemnătate însă are sorgul ca plantă de nutreț. El isbutește mult mai bine ca alte plante în locurile sêrace și uscate și în timp de secetă nu tânjește ca, s. p., cucuruzul și multe alte plante de nutreț. Dela sorg se iau 2—3 roade pe an. Lui îi umblă mai bine când nu sunt ploii multe.

Până este tinêr vitele și porcii îl mîncă cu plăcere, și vacile și bivolițele hrănite cu sorg dau lapte bun și mult.

Pentru-ca sorgul să isbutească cât mai bine, pământul trebuie arat adânc de cu toamnă, ca în chipul acesta să rămână curat de burueni.

Se seamănă pe la sfîrșitul lui Aprilie, în Maiu și chiar și în Iunie. Să poate sămăna în rînduri sau prin împrăștiere. Celelalte lucrări sînt ca și la cucuruz,

FOIȚĂ

„Reproducerile“.

Noi la »Bunul Econom« am fost și suntem de acea părere, că dacă nu avem să dăm cetitorilor noștri lucrări literare originale bune, apoi decât să dăm lucrări cât de pocite numai să fie »originale«, mai bine să reproducem din foile și opurile literare ce apar în inima românismului, pe pământul mai norocos și mai productiv al României, ca prin aceste reproduceri să poată gusta și cetitorii noștri din roadele literare alese ce rêsar și să desvoaltă dincolo de munți, între Carpații superbi și rodnicii țermi ai Dunării.

Mulți ne-au luat cam »în zeflema« pentru această procedură a noas-

dacă el se cultivă pentru sămăntă și mături.

Când se sămăna în rînduri, depărtarea dintre aceste trebuie să fie 45—50 cm., ear' între fire cam de 30 cm. Boabele să îngroapă la adâncime de 3—8 cm.

Dacă se sămăna pentru nutreț, săpatul dintâi sî poate face, dar' nu și săpatul de a doua, și adunatul mușonoiului în jurul firelor nu e de trebuință. Sămănta sorgului este mai măruntă decât a cucuruzului. La un hectar sînt de ajuns 10 kg., dacă sămănatul se face cu mașina, în rînduri, 15—20 kg. dacă se sămăna prin împrăștiere.

Sorgul de nutreț să cosește când a ajuns la 1 metru înălțime, rățezându-se mai de sus ca spicoasele. În starea aceasta el este ierbos, și în stare verde animalele îl mîncă cu plăcere.

Lăsat să se desvoalte deplin, el crește înalt ca și cucuruzul. În vîrf are un fel de spic, din care să gătesc mături și perii.

Măturile cele mai fine să gătesc din spicele tăiate îngrobă după scuturarea floarei.

Sămănta să coace în Octomvrie.

Sorgul de nutreț parte să cosește și se dă în stare verde animalelor, parte să uscă, pregătindu-se ca nutreț pentru iarnă. Înspre toamnă, când el nu s'ar mai putea usca, căci se uscă cu anevoe și numai în căldurile cele mari, să îngroapă prefăcându-se în nutreț murat sau se paște.

De pe un juger catastral să pot

tră, că adevărat ne hrănim cetitorii tot cu »reproduceri«, și aproape cu nimic »original«. Azi avem bucuria a putea însemna aici o voce, care prețuește ca și noi, bine, munca noastră. În numărul de Paști (1/14 Aprilie) al »Tribunei Poporului« anume, aflăm o foiță sub titlul de mai sus, în care autorul Ch. (Chendi) vorbind de mișcarea literară dela noi, critisează storțările celor-ce voesc cu ori-ce preț a da ceva »original« fie și slab, și laudă chiar pe cei-ce ca noi fac, să dai cetitorilor ceva bun, fie și »reproduș«.

Di Ch. își sfîrșește foiletonul astfel:

Nu voiu încheia reflexiunile aceste înainte de a aminti activitatea inteligentă în această direcție a doi zeloși muncitori în agrul culturii noastre naționale, anume a dlui *Victor Tordășanu* din Sibiu și a părintelui *Ioan Moța* din Orăștie.

lua în anii buni, calculând 2 cosituri, peste 500 măji metrice nutreț verde sau peste 150 măji metrice nutreț uscat.

Această plantă e vrednică a fi luată în deaproape băgare de seamă și a se face încercări cu ea cu deosebire în locurile unde alte plante nu prea isbutesc din cauza secetei. De sigur în multe hotare să află anumite locuri, unde nimic n'ar isbuti mai bine decât sorgul, și nici o altă plantă n'ar aduce așa venit frumos ca el. Agonișiți-vă deci sămăntă și încercați.

Plantele de țesut.

Dintre plantele de țesut, în țeara noastră să cultivă numai cânepa și inul; și chiar și aceste pe zi ce merge în măsură tot mai mică. Pricina este a se căuta mai ales în împrăjurarea, că înainte cam cu o sută de ani au început a se introduce în părțile noastre plante de țesut din țările calde, între aceste în locul prim bumbacul. Această plantă a dat năvală din an în an mai mare și a cucerit pas de pas locul cânepii și inului; astfel că azi țesăturile de bumbac s'au instăpănit până și în cea mai de pe urmă colibă, ear' cele de cânepă și in, odinioară singurele întrebunțate la noi pentru gătirea albiturilor, mai nu mai ies la iveală. S'ar putea zice, că ele au ajuns a fi nesocotite întocmai ca cenușotca din poveste.

Nu e locul aici să spunem pe lung și larg, cum s'a putut întempla această mare schimbare, ce ne costă și pe noi

Di Tordășanu are meritul de-a fi introdus un mijloc foarte eficace în scopul răspândirii literaturii și anume lectura publică. În societatea meseriașilor români din Sibiu, de vre-o doi ani încoace, se țin frecvente ședințe, zise literare, unde se cetesc o sumedenie de bucăți literare dintre cele mai alese, un procedeu, al cărui rezultat bun e inevitabil. Dacă în fiecare centru, în fiecare orașel sau chiar sat, s'ar urma pilda dlui Tordășanu; dacă în locul numitelor »conferențe« ce se obișnuiau a se ținea mai cu seamă prin »Casine«, dar' cari prin »originalitatea« lor erau de-o sîrbezime extraordinară, s'ar accepta pe toată linia această lectură publică din autorii noștri recunoscuți, ne-am reînoi și am prinde vieață. Ajunge să ne cunoaștem bine literatura noastră; ajunge ca să purtăm în sufletul nostru tesaurul poetic cât îl avem;

Românii zeci și sute de milioane în fiecare an, ear' pe celelalte popoare ale Europei miliarde, adică mii de milioane. Ajunge, credem, să spunem de astădată, că în țările, unde nu e niciodată iarnă, în patria bumbacului, această plantă izbutește de minune, și de aceea se cultivă hotare aproape întregi cu bumbac. Fiind-că el se produce în mare măsură, fiind-că nu trebuie topit ca cânepa și inul, și nu cere nici alte câteva lucrări trebuincioase acestor plante, chiar și adus de peste mări și țări, se vinde mai ieftin ca cânepa și inul. La această ieftinătate contribuie și împregiurarea, că se scarmăna, toarce și țese cu ajutorul mașinilor, și numai tortul de bumbac, cumpărat de sătenele noastre, mai ajunge în răsboale de rînd, în cari se lucră cu migală mult mai multă decât în răsboale perfecționate, adică mai cu iscusință făcute. Dar' pe lângă ieftinătate țesăturile de bumbac au ajuns să se înstăpânească și mai mult prin frumuseța lor. În privința trăinicieii bumbacul nu ajunge nici pe departe cu cânepa și cu inul. Dar' și țesăturile din aceste plante sunt destul de frumoase, cu deosebire cele de in, astfel că ele ar putea, și ar trebui să-și recâștige earăși barem o parte din locul pierdut. Cămeșile de purtat, ismenele, cioarecii de purtat pentru vară, fețele de masă și de perini, lepedeauăle, merindețele, sacii, desagi, apoi funiile ș. a. lucruri, este în folosul poporului, să și-le gătească din cânepă și in. Căci la din contră, cu ce

ajunge să cunoaștem și vorbim limba dulce în care au scris căpeteniile scrișurilor noastre poetice și prosaice, ajung toate astea, pentru-ca să nu ne mai fie teamă de nici o desnaționalizare, pentru-ca să fim imuni față de orice agresiune și atentat la viața noastră națională...

Părintele Moța pe de altă parte și-a propus a înjgheba la Orăștie, în Orăștia cea odinioară atât de vestită prin întâiele tipărituri în limba română, ce se săvârșeau acolo, un nou centru cultural. La »Bunul Econom« d-sa a adaus o parte literară zisă »Spicuiitorul«, în care spicuiește din revistele și cărțile apărute în România, lucruri bune și foarte potrivite ca hrană sufletească. Aflu acum, că nisuițele dlui Moța sunt foarte puțin încurajate, că ziarul economic ce redactează, împreună cu adausul literar, sunt în pericol de existență...

s'ar îndeletnici sătenele noastre în timpul iernii? Și unde am ajunge tot numai dând la bani, și pe lucrurile, ce ușor s'ar putea găti la casă? Sigur, că porniri de aceste ne duc la sărăcie, ear' aceasta la robie sau ne îndrumă pe calea pribegiei la America și în alte părți.

Aceasta e pricina, că în anii din urmă cărmuitorii țării noastre au venit la gândul de a încuraja cultura cânepii și inului prin înființarea de fabrici, cari să prelucre aceste plante, fie ca țesături, fie ca funii și altfel. S'au înființat atari fabrici în părțile Crișurilor, în partea de miază-noapte a Ungariei, și în anul acesta în Ardeal, și anume în Săcuime.

Noi însă, fără a aștepta să ne cadă porumb fript în gură, trebuie să ne gândim bine ce facem, să ne răzimăm pe puterile noastre și cu nădejde în D-zeu, să ne punem pe lucru, cultivând cânepă și in barem pentru trebuințele casei, dacă nu și de vânzare, și tot ce se poate găti din aceste plante să se gătească la casă.

Să agonisim răsboae mai spornice ca cele de azi, și cari să facă pânza mai lată.

De asemenea să stăruim pentru introducerea furcilor cu roată, mult mai spornice ca cele obicinuite, ca astfel să înlesnim prelucrarea cânepii și inului.

De sine se pricepe, că întemeierea de fabrici pentru torsul și țesutul cânepii și inului ar încuraja și în părțile noastre cultivarea acestor plante folosi-

E într'adevăr trist. Ne vine să ne întrebăm: ce vieată sufletească trăește lumea noastră românească? Ziarele politice să plâng' că nu pot exista. Revistele literare nu sunt cetite. Foaia pedagogică din Sibiu a trebuit să moară. »Foaia economică« a lui Moța n'are cetitori. Ei bine, ce cetesc, ce fac, ce gândesc Românii noștri? Sau nu mai cetesc, nu mai fac, *nu mai gândesc nimic?*

Intâlnirea

de

IVAN TURGHENIEF

Intr'o zi de toamnă, pe la mijlocul lui Septemvrie, mă nimerisem într'o duminică de mesteacăn. Din zori ploaia merunt. Câte odată ploaia se îngâna cu razele calde ale soarelui; vremea

toare. Plugarii ar avea unde să-și desfacă prisosul cânepii și inului, și până astfel lucrată ar eși mai frumoasă și mai ieftină, așa că ar ajunge mai cu înlesnire în folosința tuturor.

Încât pentru cultura proprie a cânepii și inului ar fi multe de zis. Totuși de astădată ne restringem la câteva îndrumări mai de frunte

Anume: este de dorit, este neapărat trebuincios, ca acolo unde femeile noastre se îndeletnicesc cu cultura inului și cânepii, să urmeze a se îndeletnici și pe mai departe în măsură mai mare ca în timpul din urmă. Și din cânepă și din in să aleagă și cultive soiurile cele mai alese și mai spornice. Să se facă încercare cu sămânța inului de Riga. Acest soi este cel mai căutat în lumea întreagă. Ear' din felurile soiuri de cânepă să se facă încercare cu cânepa italiană.

ROMUL SIMU

STUPĂRIT

Țineți socoteala de vârsta matcei!

Stuparii pricepuți știu, că bunătața stupului atîrnă în mare parte dela destoinicia matcei, și destoinicia acesteia dela vârsta ei. În anul întâiu și al doilea matca de obicei este în plină putere. În acest timp ea e foarte spornică la ouat și depune peste vară câte 2000—3000 ouă la zi. Prin mulțimea ouălor, albinele să înmulțesc repede,

era nestatornică. Cerul se învălîse întreg în nori puhați și albi; din când în când se lumina și atunci albastrul lui se arăta printre norii împrăștiți curat și desfătat, ca un ochiu frumos. Stăteam tăcut și mă uitam în jur. Frunzișul abia se mișca deasupra capului meu și după bratecul lui puteai cunoaște luna în care te aflai. Nu era tropotul vesel și rîzînd al primăverii, nici șopotul molaric și gureș al verii, nici îngăimatul sfios și răcoros al toamnei târzii, ci era un murmur adormitor, pe care deabia îl puteai distinge. O boare legăna vîrfurile copacilor. Lăuntru duminică, muiat de ploaie, schimba mereu fețe după-cum se întempla ca soarele să lucească sau să fie acoperit de nori; uneori se lumina duminică întreagă, ca și când tot coperișul ei ar fi zimbit; atunci trunchiurile subțiri ale mesteacănilor împrăștiți se învăleau de-odată

roiul se întemplă mai de timpuriu, și se agonisesc mai mulți roi dintr'un stup, acești roi sunt mai puternici, alcătuesc mai în grabă faguri și adună miere mai multă, ear' prin aceasta folosul mai mare al stuparului este de netăgăduit, adecă: miere și ceară mai multă, și peste tot câștig mai mulțumitor.

Mai târziu matca își perde din puterea roditoare, oue tot mai puțin și prin aceasta roii se împuținează și slăbesc, deasemenea agonisirea mierei și cerei, și peste tot folosul stuparului.

Dela un timp, în urma îmbetrării matcei, roitul stupului se cioantă cu totul, și ușor te poți pomeni într'o bună-dimineață, că și matca și albinele au perit, ear' în coșniță se află numai faguri plini de vermi. Se întemplă adesea că asupra stupului cu matcă bêt-rână dau năvală albinele răpitoare și îl nimicesc.

Spre a încungiura aceste urmări păgubitoare trebuie neapărat să se fină socoteală de vârsta matcei. Lucrul e foarte simplu și ușor.

Socoteala se începe astfel: roiul cel dintâi de obicei ese cu matca cea bêt-rână și în coșniță rămâne o matcă tină-ră. Dacă acest stup ar mai da un roi sau doi, toți aceștia sunt cu matcă tină-ră. La coșnițele mobile însemnările se pot face pe ușa coșniței. La cele imobile, fie de nuiete, de paie sau de papură, se fac pe câte o bucățică de scândură, care se leagă de mânușa coș-

niței sau de altă parte a ei. Pentru matca tină-ră din 1901, adecă matca tină-ră din acest an, s'ar putea nota pe scândurice: M. 1901. 0. a. În anul viitor matca aceasta va fi de un an și se va însemna: M. 1902. 1. a. În celalalt an se va nota: M. 1903. 2. a. Ca să ajungă și anul al treilea, se vor lăsa numai matcele de tot spornice. Cu chipul acesta se poate ținea socoteală de vârsta matcelor, chiar și dacă ar avea sute de stupi.

POMĂRIT

Altoirea sub coaje.

Cu alt prilej am arătat în „Bun. Econ.” cum se face altoirea prin împreunare. Astă dată ne vom întreținea asupra altui mod de altoire, a altoirei sub coaje, care se obicinuieste la vișini, cireși, pruni, perseci, migdali și la alți pomi mai grași.

Altoirea aceasta se face pe la sfârșitul lui Aprilie și, fiindcă nu se despică lemnul pomului de altoit, ci se desface numai coaja, și aceasta încă numai puțin, pomul nu se vatemă din cale afară greu, și astfel nu se dă prilej putrezirii.

Prin modul acesta de altoire, mlădița altoită se prinde îngrabă și crește repede.

Se urmează astfel: trunchiul pomului de altoit se rătază ca și pentru altoirea în despicătură, adecă în cur-

meziș sau pieziș, se netezește cu un briceag ager, și apoi se urmează la desfacerea coajei.

Aceasta se face în două feluri. Anume: se despică coaja din sus în jos, atâta cât e de lungă partea cioplită a mlădiței de altoit și deoparte a despicăturii coaja se desprinde dela lemn. Acum se gătește mlădița de altoit, care începând din dreptul unui mugur se taie pieziș, astfel ca deoparte coaja să rămână întreagă și deasupra mlădița să aibă umăr. După aceste mlădița se așează cu grije sub coaja desprinsă a trunchiului de altoit, potrivit ca coaja mlădiței să vină înspre coaja trunchiului și tăietura mlădiței cătră lemnul trunchiului, ear' umărul mlădiței să zacă deadreptul pe rătzetura trunchiului, și mugurul să vină înafară. Pe urmă se leagă și unge cu ceară de altoit.

Al doilea mod de altoire sub coaje se face numai desprinzând coaja de lemn, fără însă a o mai despica, și sub ea așezând mlădița gătită, cum s'a spus mai înainte, și grijind nu cumva coaja trunchiului să crepe, nici coaja mlădiței să se despoaie.

Mlădiței de altoit să nu i-se lase mai mulți de 2 sau 3 muguri.

Fiind trunchiul gros, se pot altoi sub coaje la depărtări potrivite două sau trei mlădițe; din mai multe se va prinde barem una, și atâta ajunge.

într'un luciș gingaș de mătasă albă, foile cari zăceau pe jos se împistreau într'o clipă și aurii-împurpurate păreau că ard. Ferega cea creată și frumoasă își îmbrăcase hainele de toamnă, cari străluciau în coloare viței răscoapte, și cotoarele ei înalte și frumoase se întortochiau și se încolăceau înaintea ochilor.

De-odată toată preajma se albăstră; colorile înfocate se stinseră într'o clipă; mesteacănii se făcură iarăși albi și fără luciș, albi ca neaua care cade și pe care n'a atins-o încă sburdalnică, dar' recea rază a soarelui de iarnă, — și pe furiș, încetinel începū să cearnă și să șopotească ploaea măruntă.

Frunzele mesteacănilor erau încă verzi aproape toate, deși verdele lor începuse binișor să se spălăcească; abia pe ici pe colo zăriai câte un copac mai tinăr, care era galben sau roșu

întreg; și nu-ți mai puteai lua ochii de pe el, când îl vedeai cum strălucea de înfocat, când razele soarelui băteau fără de veste asupra lui, strecurându-se luminoase prin rociul des de rămurele, cari păreau potopite de o ploaie de schinte. Nici un ciripit, nimic nu se auzia. Toate păsările își căutaseră un adăpost și acum tăceau; deabia din când în când răsuna batjocuritor glăsuțul unui cinteț, cu timbrul lui de zurgălăi de oțel.

Înainte de-a ajunge în dambra aceasta de mesteacăn, trecusem cu cănele printr'un ariniș. Mie unul nu mi-s dragi arinii cu trunchiuri vineții și cu frunze de un verde metalic-cenușiu, pe care le înalță cât se poate de sus și le desfac în vędzduh ca pe un evantaliu tremurător; nu mi-e dragă vecinica legănare a frunzelor lor rotunde și murdărite, care atiră înțepate

în cotoarele lor lungi. Arinul e frumos numai câte odată, în seri de vară, când singur și înalt, răznit într'un stufăriș, ține piept razelor învăpăiate ale faptului de seară și strălucește și tremură, învălit din rădăcină până în creștet cu un giulgiu de purpur auriu; — sau în zilele senine și vëntoase, când înfulicat de vënt foșnește și se sbate sgomotos, stând de vorbă par'că cu cerul albastru; atunci fiecare frunză a lui e coprinsă de mișcare și stă să se rupă de ramuri, ca să poată sbura gonind în depărtări. Dar' de obște mie nu-mi place acest copac și de aceea nu m'am oprit să răsufli în pălăniș, căutând să ajung în dambra de mesteacăn. Aici m'am așezat sub un arbor cu crengi crescute până jos, care mă puteau feri de ploaie, — și cum mă tot minunam de frumusețea din jurul meu, ațipii și mă fură acel somn scurt, lin și între-

ȘTIRI DE TOT FELUL

Sfintele Paști au fost și în Orăștie așa, precum se vede că au fost pe cele mai multe locuri din țară: cu zăpadă și ploaie. Îndeosebi din Dumineca Paștilor dela amiaz s'a pornit timp foarte rău: ninsoare zdravănă, mestecată cu o ploaie rară și mare. Spre sară coperișele caselor erau coperite cu zăpadă care a stat până a doua zi dimineața. Ziua a doua însă a adus soare și senin și până la amiaz pierise zăpada și se uscaseră stradele.

În bisericile românești serviciile sfintei Invieri s'au slujit cu frumos ceremonial, în deosebi în biserica noastră gr.-or. serviciul ambilor parochi a fost mult ridicat prin înălțătoarele cântări ale corului bisericesc. Sunt vrednici de toată lauda bravii nostri coriști (toți țerani), și conducătorul lor, pentru nivelul la care s'au putut avânta în cântarea liturgiei de Dima.

Conferența învățătorească a tractului gr.-or. Orăștie, a avut loc acum Joi și Vineri, participând din 50 de învățatori câți se află în tract, 32. Conferența s'a dovedit și aci de un lucru mai presus de îndoială bun. Șase domni învățatori s'au pregătiseră cu teme de desvoltat, prelegeri teoretice și practice (d-șoara M. Racolța, I. Căliman, S. Safta, C. Baicu, I. Branga, I. Fleșeriu). Dacă bine lucrate au fost temele, încât au

mător, pe care numai vânătorii îl cunosc.

Nu pot să spun câtă vreme am dormit, dar' când am deschis ochii, întreg cuprinsul dumbrăvii era scaldat de soare și în toate părțile zăria, printre frunzele cu foșnet vesel, cerul strălucitor în seninătatea lui; norii se împrăstiau, izgoniți de vântul sburdalnic; vremea se limpezia și în aer era înprospătarea uscată, care umple inima cu simțiri vesele și care după o zi de ploaie mai totdeauna prevestește o seară liniștită și senină.

Voiam să mă scol și să-mi cerc din nou norocul la vânătoare, când de-odată privirea mea rămase pironită asupra unei figuri nemișcate de om. Uitându-mă cu luare aminte, văzui o țerancă tină. Ședea la douăzeci de pași de mine. Părea gânditoare; capul îi era plecat și amândouă mâinile îi

dovedit și inteligență și zel la învățatorii nostri, încât îți făcea plăcere să le ascuți, apoi de mare interes era discuția ce se încingea asupra temei și-a predării ei, după terminarea predării. În deosebi participau cu drag și cu interes la discuție dnii învăț. N. Herlea. C. Baicu, S. Safta, G. Daniil, A. Basarabă, I. Branga, P. Nicoară, I. Fleșeriu și dl protopresbiter comisar Domșa.

Conferența a ținut două zile deplin, și în jumătatea zilei a doua (ieri, Vineri) după prânz, s'au făcut deosebite propuneri folositoare, spre a fi înaintate consistorului ca material de studiere.

Folosul conferențelor e evident. Noi dorim cât mai bune rezultate membrilor conferințelor, întru punerea și în practică a celor sulate în conferență, ca de folos învățământului și creșterii poporului.

Un șarlatan. Pe la Brașov a fost prins prin Decembrie un om bătrân ca mare înșelător. El se da de »sfânt« și proroc și înșela poporul de rând până și-a dat de petec odată.

Asemenea cas ca la Brașov s'a întemplat și în comuna vecină Orăștiei, C., în ziua a 2 și 3 de Paștile românești.

Un om care întru toate se asemăna celui descris în »Gazeta«, s'a dus Luni după Paști la un om, spunându-i că el vine din România, că e cioban și că un cioban al seu ar fi murit pe la Pui, omorât de tren și a

atîrnau pe genunchi; într-o mână, desfăcută pe jumătate, ținea un mănunchiu de flori de câmp, care luncău pe fusta ei vărgată, de câteori răsuflea. Iia ei albă și curată, încheiată la mâni și la gât, făcea niște cute mărunte și molatice pe trupul ei; niște mărgelile mari și galbene îi cădeau în două șire pe gât și pe sîn. Era foarte drăguță. Părul ei frumos și des, bălău-cenușiu, îl purta depărțit la mijloc; și-l pieptenase cu multă grijă și în cozile aduse în formă de semicerc era prinsă o panglică subțire și roșie; fruntea ei albă ca fildeșul era goală. Restul feței era puțin părțit de soare și avea acea culoare aurie-gingășe, pe care o capătă numai o peliță fină. Nu puteam să-i ved ochii, căci nu și-i lua din pământ: dar' puteam distinge bine sprâncenele ei subțiri și arcuite și genele lungi; erau umede. Pe fața ei

rămăse de acel cioban 80 oi, multe lăni și burdufi de brânză.

El a venit să dea oile și ce a rămas de cioban de pomană pentru sufletul răposatului și să-i pună pomană, și câte alte minciuni. Omul nostru, un om fruntaș avut, etc. lăcomind după oi, lână, brânză, l-a rugat să le dea lui și la copii lui și l'a omenit pe străin cu câte numai a știut etc.

Dela omul acesta, înșelătorul, câștigându-și cunoștință despre alți oameni lesne crezători, a mers la o femeie fruntașă, dându-se de văr al ei, adecă văr cu socrul ei mort și că încă de tiner a mers în România, unde a aflat o mămăligă de aur, că el mai are în România 1800 oi și 46 cai etc. și acum l'a prins dorul de locul nașterii și rudenii și a venit să-i caute, să le lase lor averile lui, cari fiind bătrân, nu are a le mai folosi mult. Că umblă în haine rele, zicea că de aceea o face, ca să nu fie urmărit de hoți, că are bani de aur, galbeni etc. la sine. Femeia crezând l'a desbrăcat de hainele cele murdare și cu gadine, și l'a îmbrăcat în altele curate și apoi șarlatanul i-a zis să vină cu el la Orăștie, unde a lăsat banii cei mulți, ca să-i aducă cu sacul. Femeia vine cu el, și de-odată el se face nevăzut, pe o stradă a orașului, cu haine curate, săturat de mâncări și beuturi, ear' femeia se reîntoarce cu buzele umflate acasă.

Pune-ți mâna pe el pe unde l'ați prinde după asta.

strălucă în bătea soarelui dîra uscată a unei lacrimi, care nu se oprise în mersul ei decât în colțul buzelor. Și buzele-i erau palide. Tot căpșorul ei era drăgălaș; nici chiar nasul, puțin cam gros și bocîrnat, nu-i stetea rău. Mai ales îmi plăcea expresia feței; era atât de simplă și atât de blândă, atât de tristă și plină de nedumerire copilărească în fața chinului care o muncea!.. De bună-seamă aștepta pe cineva. Prin pădure se auzi un foșnet. Ea ridică de-odată capul și privi... și prin umbra străvezie luciră în apropierea mea ochii ei mari, luminoși și timizi, ca doi ochi de căprioară. Ea rămase ascultând câteva clipe, cu privirea holbată spre locul de unde venise acel sgomot, oftă, dădă din cap, apoi plecându-se și mai tare, începă să așeze încetinel florile. Ochii îi erau plânși, buzele îi tremurau cu amărăciune și o lacrimă se rostogoli earăși

„**Reuniunea sodalilor români din Sibiu**“, dă un concert împreună cu tearu și joc, Duminecă, la 8/21 Aprilie 1901, în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“. Intâiu concertul de 5 puncte apoi se joacă „Drumul de fer“ de cătră 4 d-șoare și 5 domni.

„**Hațegana**“ institut de credit și economii, soc. pe acțiuni în Hațeg, și-a ținut adunarea generală la 26 Martie 1901 sub presiul dlui Dr. Gavriil Suci, avocat, fiind notar dl Ioan Muntean, ear' verificători ai procesului verbal dnii George B. Reitescu și Teodor Fagaraș. Prezenți au fost 46 acționari, reprezentând 1140 acțiuni cu 669 voturi.

Impărțirea profitului net de cor. 20.776.96 s'a făcut cum urmează: Dividendă și supradividendă cor. 11.855.41. Fondului de rezervă cor. 2123.—. Scopuri filantropice-culturale cor. 942.05. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere 1349.05. Fondului special de rezervă cor. 2000.—. Tantieme funcționarilor cor. 600.45. Tantieme directorului executiv cor. 424.30. Fondului de pensii a funcționarilor cor. 500.45. Fondului pentru acquirarea casei institutului cor. 882.25. Ajutor servitorului cor. 100.—.

Suma destinată spre scopuri filantropice culturale s'a împărțit astfel: Fondului cultural bis. gr.-ort. (6000 cor.) cor. 100.—. Fondului cultural bis. gr.-cat. (6000 cor.) cor. 100.—. Casa

de sub genele ei dese, oprindu-se pe obraz, unde licărea strălucitoare. Astfel trecu multă vreme; sërmana copilă nu mai clintia, numai din când în când ridica mâna, o lăsa earăși să cadă greoaie... și asculta mereu... Ceva pocni din nou prin dumbravă, ea tresări. Sgomotul însă nu se opri de astă-dată, se desluși, se apropie, în sfîrșit se auziră niște pași grăbiți. Fata se aieptă timidă; căutătura-i ațintită tremura. Era învăpăiată de așteptare. Prin desiş se ivi de-odată o figură bărbătească. Privindu-o, ea se înflăcăra din nou, surise veselă și fericită, voi să sescoale dar' șovăi, îngălbeni la față cuprinsă de teamă și aruncă o privire tremurată și rugătoare asupra omului care se apropia și ajuns în fața ei se opri.

(Va urma).

națională, Sibiu, rata a IV-a cor. 500.—. Ajutor bis. române gr.-cat. Sere cor. 25.—. Ajutor școalei române gr.-ort. Baresd cor. 25.—. Stipendiu stud. de II. cl. reală din Deva, Valer Miksa cor. 30.—. Stipendiu stud. de I. cl. gimn. Blaj, George Parou cor. 30.—. Stipendiu stud. de IV. cl. normală Hațeg, Petru H. Balucs cor. 20.—. Stipendiu stud. de VII. cl. reală Sibiu, Victor Pop cor. 52.05. Ajutor tinărului George Novacoviciu cor. 60.—. Total cor. 942.05. Dividenda fixată cu 7% = cor. 7.— de cupon se plătește cu începere dela 1 Maiu a. c., întru-cât permite cassa chiar și imediat după adunarea generală. În direcțiune s'au ales dnii Dr. Leo Parasca și Iulius Popovits.

Călătoria Suveranilor Români în străinătate. M. Sa Regele Carol a plecat Luni, ca de obicei primăvara, la Abazzia, ear' M. Sa Regina Elisabeta merge la Neuwied.

Congres contra beutnrii. În 9 Aprilie n., s'a deschis în Viena sub președința ministrului austriac de instrucțiune Hartel, al optulea congres contra alcoolismului (spirtuoaselor). Congresul a fost deschis de ministrul-președinte Koerber. Ședințele și-le-a încheiat Sâmbătă seara. Noul congres (al nouëlea) se va întruni numai peste doi ani în orașul german Brema.

Taine regești. Din Petersburg se comunică următoarele lucruri interesante: În 6 Maiu anul curent se vor împlini tocmai o sută de ani, de când Țarul Rusiei Paul I. a fost omorît. În urma lui aflară o lădiță de fier încuiată, cu menirea de a fi deschisă numai după o sută de ani după moartea Țarului. Interesanta cutiă se păstrează în palatul dela Gacina. Se zice că Țarul Nicolae II. e foarte curios să știe conținutul cutiei, care deja de o sută de ani stă ascunsă. Cutia după deschidere va fi așezată în arhiva statului.

În posesiunea Regilor Angliei se află un pachet cu mult mai vechiu, pe cari nimeni nu îndrăsneste a-l desface. Pachetul, care-i cu multă îngrijire sigilat, e de pe timpul reginei Elisabeta. Se zice, că în pachet ar fi epistolele de amor ale reginei. Acest pachet îl pot desface numai trei persoane împreună, anume domnitorul Angliei, lordul

cancelar și arhiepiscopul de Canterbury. Persoanele acestea însă până în ziua de azi încă n'au fost de o părere, că adevărat să desfacă pachetul. Când unul, când altul a fost contra desfacerei, și astfel pachetul până azi stă nedesfăcut.

„**Hondoleana**“ însoțire de anticipațiune și credit în Hondol, și-a ținut a V-a adunare generală la 31 Martie 1901 sub presiul dlui Vasiliu Pipoș, protopresbiter, notar fiind dl Petru Gabor, ear' verificători ai procesului verbal dnii Petru Bêrsăian, Melidon Crainic și Ion Gavrilă. Prezenți au fost 57 acționari, reprezentând 173 acțiuni cu 173 voturi.

Impărțirea profitului net de cor. 2532.10 s'a făcut cum urmează: Dividendă și supradividendă cor. 1625.68. Fondului de rezervă cor. 503.20. Fond special de rezervă (nou înființat) cor. 250.—. Scopuri filantropice-culturale cor. 177.24. Suma destinată spre scopuri filantropice culturale s'a distribuit astfel: Bisericei gr.-or. din Sécărămb cor. 40.—. Bisericei gr.-or. din Hondol cor. 20.—. Bisericei gr.-or. din Certes cor. 20.—. Bisericei gr.-or. din Bêrséu cor. 10.—. Biserica gr.-or. din Măgură cor. 10.—. Pentru procurarea de cărți de religie pentru pruncii miseri cor. 40.—. Pentru înființarea reuniunii de înmormântare din com. Hondol-Certes cor. 37.24. Dividendă fixată cu 8% se plătește cu începere dela 1 Aprilie n. 1901.

În direcțiune s'a ales dl Ioan Lucacel, învățător și proprietar în Balșa, ear' în comitetul de supraveghiere s'au reales dnii Simeon Vlad, Ioan Moța, Elie Piso și ca suplenți dnii Ioan Iancu și Nicolau Fărcaș. Tot-odată s'a hotărît transformarea însoțirii în societate pe acțiuni.

Pentru-ce e sêrac țăranul austriac? La această întrebare revista economică „Deutsche Landwirth“ înșiră următoarele cauze: 1. libera îmbucățire a posesiunii; 2. prețul slab al bucatelor și napilor; 3. munca scumpă; 4. dările și cheltuețele grele; 5. procentele ridicate și valuta dublă; 6. Ungaria și încovăierea guvernului. În urma acestora revista „Erdélyi Gazda“ întreabă: „și pentru ce e sêrac industriașul maghiar? Răspundă cu mâna pe inimă redactorul Wenceslau Hauptvogel.

Di George Dubles, student în drepturi, din Rómos (fratele d-lui notar), a fost azi, Sâmbătă în 20 Aprilie n. promovat la gradul de Doctor în drepturi la universitatea din Cluj. Felicităm pe noul Doctor.

Pecatul mamei. Un cas înfiorător se anunță din Csanád-Palota. — O mamă tină de acolo și-a înmormântat de viu un copilăș nou născut, pentru-ca să-și astupe pecatul săvârșit ca fată. Este fiica văduvei lui Hatabak de acolo, care târziu noaptea și-a înmormântat copilul de viu, în credința, că nimeni nu va afla despre fapta ei criminală. La săptămâna însă faptul s'a descoperit și bestiala mamă a fost arestată.

Români de laudă. Din Cârțișoara se anunță știrea îmbucurătoare, că mai mulți Români au cumpărat moșia grofească de acolo în extensiune de vr-o 200 jugere, ce prețul de 34.000 fl. Contractul de vindere-cumpărare s'a încheiat zilele trecute.

Un nou volum de poezii de George Coșbuc. Aflăm cu cea mai mare plăcere, că eminentul nostru poet, dl George Coșbuc, aranjează pentru tipar un nou volum de poezii, care va fi gata la vară. Această colecțiune cuprinde cele mai noue poezii ale autorului, scrise la București și publicate prin diverse reviste, unele nepublicate încă nicăiri.

Spre America! Duminecă au trecut prin gara de nord din Budapesta patru sute șeptezeci și cinci de emigrați din Ungaria, unii pentru Germania, ear' partea cea mai mare pentru America. Emigrații sunt de prin ținutul Bacica și de pe la Seghedin.

20.000 coroane bisericeii din Bavaniște. Ziarul unguresc „Délvidéki Lapok“ publică știrea, că un bogat proprietar din comuna Bavaniște, anume Ața Paniu, răposat de curând, a dăruit prin testament suma de 20.000 cor. ca fond pentru biserica gr.-ort. de acolo. Generosul testator a pretins în schimb numai atâta, ca preotul să-i pomenească numele totdeauna la serviciul divin în Dumineci și sârbători.

După-cum aflăm, în Bavaniște, comună mare, situată între Panciova și Cubin, sunt Sârbi și mulți Români; dintre Români însă mulți sunt azi sârbișiți. Și nu e mirare, — ni-se scrie, —

deoare-ce în biserică e limba slavonă, ear' în școli — limba sârbească.

Animalele domestice în România. În „Monitorul Oficial“ de Vineri au apărut tabelele rezultatelor provisorii ale numărării animalelor domestice din Decembrie 1900. Datele provisorii sunt așezate în 3 tabele: primul cuprinde cifrele țerei întregi, al doilea se referă la comunele rurale, cel de al treilea numai la comunele urbane. După această statistică, rezultă, că în Decembrie 1900 în toată țeara se aflau: 864.746 armăsari, cai, iepe și mânzi, 6,967 asini, 500 catări, 24.453 tauri, 1.12.512 boi și juncani, 380.448 vaci cu lapte, 370.555 vaci sterpe, 359,899 mânzați și mazăte, 285.479 viței și vițele, 5.514 bivoli, 25,706 bivolițe, 10.476 mălaci și malace, 266.382 berbeci, 79.231 berbeci bătuți, 5,032.270 fătătoare, 350.233 oi sterpe, 909.094 cărlani și cărlane, 12.607 țapi, 219.016 capre, 69.029 vieri, 583.790 scroafe, 783.751 masculi. 273.340 purcei de lapte, 299.077 stubeie românești și 7141 uleie sistemice.

E în deobște cunoscut atât în patrie cât și în afară, că sămânțele economice și de grădină ale lui Mauthner se liferează pe de trei ori atâtea ca alte sămânțe. Îndeoseb excelente sunt sămânțele impregnate de napi ale acestei firme, provăzute ca marcă cu o stea, care nu e a să confunda cu alte marce asemănătoare și totuși neconținând sămânțe de napi impregnate. Sămânțele lui Mauthner sunt de un preț neîntrecute și economii foarte bine dacă își procură sămânțele dela E. Mauthner (Budapesta).

6-8

Moartea tainică a unei fete frumoase. Din Przemisl se anunță, că înainte c'o săptămână locuitorii unei case au auzit o pușcătură în locuința unui sublocotenent dela regim. 58. Intrând în odaie, au aflat moartă pe o fiică de frumuseță rară. Inima îi era străpunsă de un glonț, lângă ea se afla un revolver. Numele ei este Maria Kos, fata de 17 ani a unei spălătorese. Fata avea relații cu oficerul și n cele din urmă două săptămâni nu s'a mișcat din locuința lui. Cei ai casei spun, că fata era adeseori cercetată de un alt oficer. Din toate semnele se conchide, că fata nu ședea acolo de bunăvoie, ci era închisă. Nu se știe însă, dacă o mână ucigașă i-a stins viața, ori că ea însăși si-a făcut sfârșitul. La secționare s'au produs mari deosebiri de vederi între medicii militari și civili.

Cei din urmă susțin, că este eschisă sinuciderea, medicii militari afirmă din contră, că e eschis un omor. În urma aceasta s'a cerut părerea facultății medicale dela universitatea din Lemberg. Cercetarea o încurcă împrejurarea, că sublocotenentul în locuința căruia s'a întâmplat cazul misterios, a dus cu sine revolverul la casarmă și numai mai târziu l'a predat autorităților.

Comitetul de redacție:

Președinte: **Dr. Ioan Mihu.**

Membrii: **Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihailu Danil David și Constantin Baicu.**

Din însărcinarea Reuniunii Economice, pentru editură responsabil: **Ioan Mihailu.**

Redactor respons. **IOAN MOȚA**

Sz. végrh. 43-1901.

ÁRVERÉSI HIRDET MÉNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhirrre teszi, hogy a szásvárosi kir. járásbíróság 1897 évi 7407 számú végzése következtében Dr. Draia Eneas ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ tpenztár javára Kázan luon lui Enais és t. ellen 40 kor. 40 fil. s jár. erejéig 1898. évi szeptemb. hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le foglalt és 630 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák és sertések nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. járásbíróság 1901. évi V. 11/2 számú végzése folytán 20 kor. hátralekos tőkekövetelés, ennek 1899. évi deczember hó 7. napjától járó 8% kamatai, 1/3% váltó díj és eddig összesen 40 kor. 80 fill.-ben biróilag már megállapított költségek erejéig Máda községben végrehajtást szenvedők lakásán leendő eszközzésére **1901. évi április hó 19 napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Algyógyon, 1901. évi április hó 6. napján.

RUSZULY IMRE,
kir. bírósági végrehajtó.

SCÂNDURI ȘI LEMNE DE ZIDIRI ȘI ȚIGLĂ DE COPERIT!

Cel mai bogat deposit de **scânduri**, precum și de **lemne de tot felul trebuincioase la zidiri**, cum sunt grinzi, tâlpi, câpriori etc. este în Orăștie și Deva, depositul subscrisului.

Arangeat de nou, și provăzut cu bogat material, garantat de calitatea cea mai bună, imbiu onorațiilor cumpărători material bun, *cu cele mai ieftine prețuri posibile!*

Asemenea am în deposit **țiglă de coperit** din renumita fabrică a lui **Ugron**. Țiglă groasă cu dungi ce se încheie una într'alta și țiglă simplă. Amândouă felurile foarte trainice și cu prețuri moderate.

Cu toată stima

Ignatz Kotzander

*În Orăștie: în grădina dlui C. Baicu, peste drum
dela moara orașului!*

Sz. 2169—1901. tkvi.

1—1

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

A hátszegi kir. járásbiróság mint telekvi hatóság Muntán Vaszília Dény Dr. Suciú Gábor ügyvéd által képviselt vhajtátónak Vulk Gyorgye végrehajtás szenvedő elleni ügyében közhírré teszi, hogy végrehajtónak 62 korona 40 fill. tőke ennek 1892. évi január hó 1. napjától járó 5% kamatai 39 kor. 20 fill. eddigi megállapított per és végrehajtás valamint a jelenlegi 17 kor. 30 fill. és még felmerülendő költségek iránt úgy a csatlakozottnak kimondott szacsali gör.-keleti egyháznak 107 kor. 72 fill. s jár. és a m. kir. kincstárnak 52 kor. 20 fill. s jár. iránti követeléseik kielégítése végett Vulk Gyorgye végrehajtást szenvedőnek a dévai kir. törvényszék, hátszegi kir. járásbiróság területéhez tartozó Szacsal községi 5 sz. tjkvben A + 17, 20—22 rdsz. alatt felvett ingatlanait rendszámokénti részletekben az egyidejűleg kibocsátott árverési feltételekben részletezett összesen 738 koronát tevő kikiáltási árban az **1901. évi május hó 28. napjának d. e. 10 órakor** Szacsal községnek előjárója házánál megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek esetleg a kikiáltási áron alul is el fogja adatni.

Árverelni szándékozók tartoznak bánatpénzül az ingatlanok kikiáltási árának 10% készpénzben vagy ovadéképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni a vagy annak előzetes birói letétbe helyezését tanusított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételár telerészét az árverés jogerőre emelkedése napjától számítandó 30 nap alatt, a másik telerészét szintén ugyanazon naptól számítandó 60 nap alatt az árverés napjától járó 5% kamataival együtt szabályszerű letéti kérvény mellett a hátszegi kir. adóhivatal mint birói letét pénztárnál befizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámítatni.

Kelt Hátszegen, 1901. évi február hó 28-án.

FEHÉR, kir. albiró.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 275.000

(92)

Depuneri: cor. 1,750.000.

22—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 80/0;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 1/2, ear' dela corporațiuni culturale cu 60/0;	5) arêndează și exarêndează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce atacere se poate rezolva verbal în biroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1901.

Dirrecțiunea.

Insertiunile și reclamele sunt sufletul comerului!

Insertiuni și reclame cu prețuri moderate se primesc la administrațiunea foii „Bunul Econom“.

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

☆ Circulare ☆
& preț-curenturi

Note, Bilete de vizită
după plac și cerere
Registre și imprimate
Anunțuri, Compturi și Adrese.
Bilanțuri etc. etc.

Se recomandă a
executa
următoarele:

Opuri, Broșuri și Placate
Bilete de logodnă și cununie
Carte și epistole

Această tipografie e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori-ce comande prompt și cu cea mai mare acurateță!

**Comande
din afară se efectuesc
repede!**

SPICUIRI LITERARE

Pe jumătate de an . . . 1 cor.

Orăştie, 7 Aprilie v. 1901.

Pe un an întreg . . . 2 cor.

Stelele.

Stelilor le-am zis aseară:

«Tristă, tristă vi-i sclipirea
Ce din neagra adâncire
Ne atinge blând privirea.

Parcă sus în cer se mişcă
Alb convoiu de 'nmormântare
Stele — fără şir — drept facile
Poartă palide fecioare.

«Voi, în loc de raze, lacrimi
Ne trimiteţi ochilor.
Este rugă plânsul vostru
Ori e graiul unui dor?..

«Stele ce-aţi sclipit 'nainte
De-a fi oamenii şi zeei,
Nu mai plângeţi...» Eară una
Zise 'n tremurul scânteii:

«Suntem singure, stinghere...
Steaua ce mi-o crezi vecină
E departe, prea departe
Ca să-mi soarbă din lumină;

«Altei lumi dăm fiecare
Raza strălucirii noastre,
Fiecare 'n altă parte
Piere 'n spaţiile-albastre».

«O! pricep... am zis eu stelei,
Cât de bine ni te-asemeni!
Plânsul tău etern răsună
Şi în suflete de oameni.

«Fiecare-arzând de dorul
Sufletului de aproape,
Singur plânge până vine
Noaptea 'n umbră să-l îngroape.

Sully Prudhomme.

CUCOANA RALUCA

— NUVELĂ —

(Urmare)

Şi au trecut de acolo înainte mai multe zile şi bolnava răzeşiţă părea că se îndreaptă şi prinde la putere pe zi ce merge, căutată de cătră cei de casă, ce nu o părăsiau un minut şi-i păziau toată vorba şi mişcarea. Şi a venit pe la sfârşitul săptămânei din nou doctorul, după-cum lăsase vorba, a cercetat-o lung, a pipăit-o, i-a ascultat suflarea şi n'a zis nimica, deşi avea zîmbetul de om blând pe buze. A rămas şi de astă-dată peste noapte şi sara, ieşind cu Nicu în grădină, au avut amândoi o sfătuire cam lungă; dimineaţa însă a plecat la tîrg luând pe Nicu cu sine.

Şi cucoana Raluca era veselă în ziua aceea ca nici-odată şi n'a lăsat pe Săftica în pace până nu i-a făcut pe voie şi a ajutat-o să încerce a umbla puţin prin pridvor şi dealungul cerdacului. Şi

părea tărănică în adevăr şi se bucura de asta ca un copil. Pe urmă a prins-o însă oboseala şi s'a culcat pe divanul ei, ear' baba clucereasa, fiindcă ardea cam soarele, a tras perdelele ce le făcuse Săftica împrejur la deschizături, şi răzeşiţa, ascunsă în umbra lină, a adormit liniştit şi dulce cum nu se văzuse demult. Şi au lăsat-o să doarmă, ducându-se care încotro după trebile din casă. Nici o mişcare, nimic nu se mai auzia în jurul bolnavei.

Iată că în această tăcere adâncă s'a ivit un sgomot din afară, dinspre scări, așa ca paşi de om ce păreau a veni pe furia. Un cap cu părul sburlit, fața de bătrân bărbos, s'a arătat după perdeaua lungă a intrării, apoi a pătruns de tot în pridvor şi cu chipul său de om speriat, nu ştiu cum îmbrăcat numai în hainele sale săteşti de vară şi deschiat la piept, s'a oprit cu sfială dinaintea adormitei. A privit-o lung, suspinând odată, de două ori, ca şi turburat de gânduri grele şi, luând cu degetele sale pėjoase şi uscate mâna albă şi slabă ce o lăsase bolnava în jos, a căzut în genunchi, a început a o săruta şi s'a pus de odată pe plâns şi bocet. Cu un ţipăt înăduşit de spaimă s'a deşteptat Cucoana Raluca. Privind îngrozită cătră omul ce o ţinea de mână şi nu o slăbea

cu bocetul, l-a cunoscut și cu glas tăiat de frică a scos vorbele:

— Tu ești, Calistrule? Ce-ți e? Ce vrei, spune? M'ai băgat în boală,.. vii așa spre mine... Și-apoi ce plângi? Spune odată ce ai, ce bocești?

— Oh, Cucoană, milostivă Cucoană, oh, nu mă prăpădi, fie cu ertare că am îndrăsnit, ticălosul de mine, și am venit așa în taină să-ți spun matale, milostivă stăpână, că nu-i bine de noi. Să te fie Dumnezeu, să ne stăpânești cucoană ca înainte, da vezi doctorul matale zicea eri sara, colo în grădină, unde stam culcat sub tufele de coacăze, așa nevăzut, spunea cătră coconașul Nicu., of, nu mai pot de scârbă... și mă doare inima și de mata... cucoană și de locușorul cu bordeiu ce-l am dela d-voastră..., din pricina căruia cuconașul Nicu tot mă urgisește și nu-mi dă zăpis,.. să știu și eu că-i al meu....

Răzeșița sculată puțin și răzimată pe un cot se uita la Calistru, ce era slugă veche la casă, încă de pe vremea răposatului său soț, se uita neliniștită la om și precum nu-l pricepea de loc, se bătea cu gândul, de nu e cumva nebun, dar' i-a zis:

— Ce-i cu doftorul, ce spui că a zis? Ce nu gătești o vorbă, da tot începi altal Locul cu bordeiul ți-l'am dat doar' de veci, zăpis vei căpăta când ai să-ți măriți fata; ce ți-a venit în cap să vii cu lucruri de astea, când vezi că încă nu-s sănătoasă?

— Iartă-mă, cucoană, nu te supăra pe un nenorocit ca mine,.. dar' vezi mata afurisitul de doftor., Dumnezeu să te fie, cucoană,.. dar' el spunea cătră coconașul Nicu că mata milostiva noastră stăpână... n'ai zile... că

trebuie să mori... că nici o lună... n'ai să tragi....

Un strigăt scurt de durere, dar' atât de sfișietor, că a pătruns până în casă și nesocotitul de Calistru a sărit de groază scările în jos — și la minut erau Săftica, clucereasa și alte slugi la patul răzeșiței, pe care au găsit-o fără simțiri și galbenă la față ca turta de ceară.

* * *

Zadarnice au fost toate încercările lui Nicu de a schimba vorbele doctorului, de giaba erau cuvintele dulci de mângaiere ale celor din casă, — în sfârșit tot au trebuit să-i mărturisească bolnavei că în adevăr pentru dînsa scăpare nu era. Adevărul acesta părea însă a o liniști și ginerele înțelegând firea ciudată a soacrei sale a început să-i vorbească ispititei femei pe alt glas și pe vreme ce soția sa desnădăjduită se îneca de plâns în colț, zicea:

— Lasă, mamă, nu-ți scurta și cele zile de trai ce mai ai, cu vaet și chinuri amare, că suntem toți muritori. Cum mergi d-ta după tata socru, așa venim și noi pe urma matale, toți, frumos, pe rînd, hai tot așa, până ne vom vedea împreunați colo, la locul unde nu-s atâtea ticăloșii omeneschi.

Cucoana Raluca se însenina nu știu cum la față, cu cât mai mult vorbea Nicu în felul acesta și numai niște lacrimi line se strecurau încă peste fața ei ce sămăna acum de tot împecată. Și apucând deodată mâna ginerelei său și făcându-i semn și fetei sale să vină la dînsa, a strîns capetele lor la peptul ei slab, i-a sărutat pe amîndoi pe frunte și le-a spus:

— N'am să mai plîng, dragilor mei, n'am să plîng. Dacă mi-e așa soartea, fie cum vrea

Dumnezeu. Eu vă cer însă un lucru și voi trebuie să mi-l împliniți; că atîta îmi mai rămîne doar și mie să mai gust din lume. Să mă îngropați, ca pe răposata boerița, cucoana Trosina, — știți acum trei ani. Să mă lăsați să vă spun eu singură și să pregătesc toate, cum am văzut și știu că trebuie să fie la un mort de neam. Să-mi faceți asta, că mai mult nu vă cer. —

Au tresărit sormanii tineri la aceste vorbe, dar i-au sărutat bolnavei mame mâinile și s'au învoit din cap la toate. Și l'a chemat cucoana Raluca încă în aceeași seară pe preotul și după-ce s'a spovedit și pricestit în toată cuviința, s'a pus cu sfinția sa să chibzuiască frumos rînduiala întreagă pentru înmormîntarea ei. Și a trebuit Nicu cu Săftica să ia cheia ce o avea răzeșița totdeauna la gât, să scoată dintr'un sipet vechiu săculețele cu galbeni și sorocoveți și să i-le aducă la pat, unde a început apoi o socoteală în toată firea. Atât pentru arhimandritul, de la Mănăstirea Putnei, atât pentru diaconii și preoții din tîrg, atât pentru sfinția sa părintele din sat, atât pentru cîntăreți și dascăli, atât pentru palimari, prapuri, cruci, clopote. O sută de galbeni pentru pretacerea și împodobirea criptei lângă biserică unde zăcea răzeșul și unde voia să pregătească acum loc și lui Nicu și Săftiței. Cerea să se facă deasupra, vezi Doamne, boltă cu chip de capelă, cum văzuse la cripta boerească din tîrg. Apoi cincizeci de galbeni pentru colaci și luminări la oameni, testemele la cruci și prapori, pomenile și ospățul de comandare al sêracilor și alți cincizeci de galbeni în mâna chiar a preotului pentru parastasele și prazdnicele ce trebuiau să se

facă în urmă. Colacii, coliva, ospățul și celelalte casnice cu pausul la vecinica pomenire, cumpăratul luminărilor mari și a basmalelor de mătase pentru preoți, cădeau în seama celor din casă, ear' vestmintele de moarte, sicriul și câte mai veniau, voia să și le facă cucoana Raluca ea însăși, adecă să le vadă și să le încerce cu ochii și cu mâinile. Preotul satului se potrivea cu jumătate de glas la toate aceste chibzueli. Nicu ofta, Săftica plângea pe ascuns. Număi bătrâna răzeșită părea că se înviorază de aceste lucruri, grăia liniștit, câte-odată cu glas ridicat și așa, nu știu cum îndemnător, par'că era vorba de făcut niște zestre, și a pus toate la cale frumos, ca și când fusese treaba cea mai pacinică de pe lume.

(Va urma).

DIN „VISELE“ — LUI HEINE

De ce mi-i sângele aprins?
Și 'n piept mă arde-un toc ne-
stîns?

Tot sângele mi-i răsvrătit,
Și-mi bate inima cumplit.

Și-s turburat și amărit,
Căci am visat un vis urît:
Al nopții fiu întunecat,
Cu el, urlând, de-acasă m'a luat.

Și lâng-o casă mă trezii,
Cu muzici, larmă și făclii;
Priveam la ea, ca fermecat, —
Cum am ajuns, am și intrat.

La masă oaspeții ședeau,
Și nuntă mare prăznuiau;
Dar' spre mireasă când privesc,
Ah, pe iubita mea zăresc.

Iubita mea, cu chip senin, —
Și mirele, un om străin;
M'așez la spate nezarit,
Și stau pe loc, încremenit.

Și cântă, rid cu toți; eu stau,
Căci risetele mă 'ntristau;
Mireasa, cu ce drag zimbea,
Când el de mână o stringea.

Și eată, mirele străin
Iși umple-al lui păhar cu vin,
Și bea din el și-i dă și ei, —
Ah, mândro, sângele mi-l beil!

Și ea un măr i-a dăruit,
Ear' mirele, cu un cuțit,
In două, mărul l-a tăiat, —
Ah, inima mi-a sfîșiat!

Și se privesc cu-atâta foc,
El o cuprinde de mijloc,
Și o sărută apăsat, —
Eu simt al morții sărutat!

Ca plumbu, limba mi-i de grea,
Nu pot o vorbă îngâna,
Incepe danțul; eu rămâi, —
Ear' mirii 'ncep să joace 'ntâi.

Și ca un mort cum stam, de mut,
Pe dinainte-mi au trecut;
El i-a șoptit încet ceva,
Ea s'a roșit, dar' n'a zis ba.

D. Pencioiu.

„Ce sunt acele sganțe?“

— Din nemțește. —

„Ce sunt acele sganțe?“, zise
Maria Lauman cătră tatăl
său, șezând în poala dînsului, și
ținându-i mâna aceluia în micile
sale mâni.

«Acele sganțe, draga mea?
Dacă ți-ași povesti istoricul lor,

ar trebui să ascuți o poveste
foarte lungă».

«Spune, tată dragă, eu vreau
să ascult acea poveste lungă»,
zise Maria.

«Acele sganțe, fiica mea,
sunt mai vechi ca de 40 de ani.
De 40 de ani mi-au adus aminte
zi de zi de neascultarea mea tață
de părinți și de călcarea legii
dumnezești».

«Spune-mi, iubite tată, toa-
te amănuntele», zise Maria.

«In urma acestora, tatăl ei
i-a povestit următoarea istorie:

«Când eram cam de 12 ani,
într'o zi frumoasă de toamnă m'a
trimis tatăl meu în pădure să
taiu o prăjină, care ne era de
trebuiță pentru culegerea mere-
lor, și aveam să o folosim în lo-
cul alteia, care tocmai s'a fost
rupt. Mi-am luat toporașul și am
grăbit spre pădure, pentru a îm-
plinii porunca. M'am uitat în
toate părțile după o prăjină sub-
țire și frumoasă, care s'ar potrive
mai bine pentru trebuința noastră;
și de câte-ori cercetam una, îmi
bătea mai tare la ochi alta mai
mare și mai bine făcută. Ceea
de ce m'am mirat mai mult a
fost, că tinerii arbori, cari de de-
parte păreau obli ca lumina, pri-
vindu-i de aproape erau strîmbi
și noduroși. Tot chibzuind și ale-
gînd, am trăpădat întreagă pă-
durea, și totuși nu mi-am ales
o prăjină.

«Poteca, în care am ajuns,
duce înafară spre un luminis, și
aproape de gard se afla un prun
mirabo tîner încărcat de prune
Ajunsesem într'o mare ispită. Eu
știam bine, al cui este acest pom,
și că în el sunt niște prune scumpe.
Știam foarte bine, că eu n'aveam
drept să iau barem o prună din
acel prun. In apropiere nu era

nici o casă, și nu se vedea suflet de om. Nime, numai singur D-zeu. putea să mă vadă, și eu am uitat, că ochiul său privește spre mine.

«M'am hotărit, să gust ademenitoarele prune. M'am suit pe gard și am început să mînc din frumoasele mirabile deplin coapte. Nu m'am bucurat însă de gustul lor, pentru-că mă temeam să nu mă aflu și să mă prindă pe neașteptate. Ar putea să vină cineva, și să mă găsească în pom. De aceea m'am hotărit să taiu câteva crengi mai încărcate, și să mă răcoresc cu ele în calea către casă. Virful pomului era încovoiat de povara poamelor. M'am suit cât puțin de sus și, trăgînd virful către mine, am încercat să-l taiu cu briceagul. În grabă, pentru a-mi asigura prada, nu m'am mai gândit la mîna stîngă, cu care țineam de virful prunului. Briciagul mi-a scăpat fără veste din lemn în degete, și mi-a tăiat până la os — de a curmezișul — toate degetele dela mîna stîngă. Vîzînd sângele proaspăt fișnind, am leșinat. Ochii mei priveau și-roaele de sânge, ce eșiau din degete, și părea că mi-se rupe inima de durere. Am lunecat printre ramurile arborului jos la pămînt. Sguduitura pricinuită de cădere m'a deșteptat din leșin, și de grabă m'am sculat în picioare. Mi-am înfășurat cîrpa de buzunar în jurul degetelor sîngerate, și am grăbit spre casă. Treaba ce aveam să o îndeplinesc a isbutit rău și fără folos. Nu numai că nu mi-am ajuns ținta, pentru care am fost trimis, ci am săvîrșit și o faptă rea, și am devenit neharmonic pentru culegerea merelor, la care lucru ași fi putut fi de mare folos părinților.

«Nimînu-i era milă de

mine. Tatăl meu m'a dojenit aspru, și m'a amenințat cu pedeapsă, după-ce ranele îmi vor fi vindecate. Mama, care îmi lega degetele pline de durere, mă privea îngrijată, și eu știam, că am amărit-o strașnic prin neascultarea mea. Le-am ajutat, ce e drept, la culesul merelor, dar' am fost silit să mă mărginesc numai la întrebuițarea unei mîni, pentru-că ceealaltă îmi era atîrnată de gât. Această zi a fost pentru mine foarte întristătoare. Au trebuit mai multe săptămîni până să se vindece rănilile afunde, pricinuite de briceagul meu, și după 40 de ani sgîncile sunt tot așa ca și îndată după vindecare. Și barem dacă sgîncile ar fi fost totu! Inse sufletul mi-s'a rănit întocmai ca și trupul. Conștiința îmi era pătată de păcat, care nici o unealtă omenească nu-l putea înlătura. Lacrîmile pocăinței nu erau în stare să șteargă aceste pete. Nimic, afară de sângele lui Christos, nu era în stare să vindece sufletul meu rănit.

«Intocmai cum ranele lasă sgance în urma lor, astfel, draga mea, și păcatele tineretelor lasă urmele ființei lor. Și întocmai ca și sgancele ranei vindecate, ele schimosesc și slăbesc sufletul. Prostiile tineretei se pot birui, dar' sgancele lor de sigur nu se șterg. Un astfel de păcat al tineretei atîrnă ca o povară grea de grumazul vîrstei bărbătești. Numai sângele lui Isus Christos ne curăță de toate păcatele.

Trad. de: R. S.

Ungurul la băi.

Se duse un Ungur la băi, căci se bolnăvise de multă slănină ce mîncase.

Acolo îi dăduse doctorul să bea câte trei pîhăre dintr'o apă pe zi, și apa era urîtă foc la gust. Care bea se strîmba de gîndea că ce era aea. Dar' era cu leac.

Bea el așa de multe zile.

Intr'o zi întră în vorbă cu un Român pe care îl dusesese și pe el păcatele pe acolo.

Din vorbă în vorbă, mai de boală, mai de scumpete, mai de bucate... ca omul, știi... ajunseră să vorbească și de apa aea urîtă din care beau și Românul și Ungurul.

Românul zice:

— Urîtă e, fratele! Îți face o greață și e amară de, del...

— Urît a drache, zise și Ungurul.

— Când e pîhăarul întăi... apoi s'a dus pomina! Alelalte mai merg, după-ce te înveți...

— No, che io fac bine, răspunse Ungurul zimbînd.

— Cum faci?

— Io pohare ale intei versjos, și ghitem numa doile.

Dumitru Stăncescu.

